

На основу члана 13 Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ("Сл.гласник РС" број 10/13, 142/14, 103/15, 101/16), члана 32 став 1 тачка 4 а у вези са чланом 20 став 1 тачка 9 Закона о локалној самоуправи ("Сл.гласник РС" бр. 129/07, 83/14, 101/16 и 47/18), члана 14 став 1 тачка 1 Статута града Пирота ("Сл.гласник града Ниша бр.20/19), Одлука о Буџету за 2024. годину (Сл.лист града Ниша бр.100/2023 од 31.10.2023.), на основу претходне сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја усваја Градско веће Града Пирота

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД ПИРОТ ЗА 2024.ГОДИНУ

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Пирот се налази у југоисточној Србији. У административном погледу припада Пиротском управном округу где су још и општине Димитровград, Бабушница и Бела Паланка. Поред ове три Пирот се граничи и са општином Књажевац и са Републико Бугарском у дужини од 65 километара. Удаљеност градског центра од Београда износи 306 километара, од Ниша 70 км, од граничног прелаза Градина 35 км и од главног града Бугарске, Софије, 70 км. Путна и железничка мрежа ка другим деловима Србије и суседној Бугарској је солидно развијена. Најзначајнији путни правац на којем се Пирот налази је Коридор 10. Укупна површина је 1.232 квадратна километра и у овом погледу Пирот спада међу три највеће општине у Републици Србији. Према последњем попису становништва (РЗС, 2022.год.) у општини Пирот живи 49.601 становника, од чега у граду 70% а у селима 30%. Просечна густина је 47 становника по квадратном километру, просечан број чланова у домаћинству је 2,55 а просечна старост становника општине Пирот је 46,18 године. У општини Пирот постоје 72 насељена места. Највеће село је Гњилан са 2.199 становника а најмање Мирковци са 2 становника. Просечно у пиротском селу живи 250 становника а оно је од града удаљено просечно 15,6 километара. Најудаљеније је село Дојкинци које је од Пирота на 36 километара док су се 4 села готово спојила са градом.

Природни услови и животна средина: Подручје општине Пирот је брдско-планинско. Планински услови у укупној површини учествује са око 40%, брдски око 50%, брежуљкасти око 4% и равничарски део око 6%. Висински интервал креће се од 320 метара (што је најнижа тачка у пиротском пољу) до 2.168 метара колико је висина Миџора, највишег врха Старе планине. Стара планина, највећа у Србији, захвата север и североисток пиротске општине и служи као државна граница са Бугарском. Од Пирота до подножја Миџора има 30 км. Јужни део чине обронци Влашке планине у чијем јужном делу је река Јерма усекла по много чему јединствен живописни кањон који је од средине септембра 2014. године специјални резерват природе-заштићено подручје прве категорије. Западни део чине огранци Суве планине која почиње код Пирота Белавом преко чијег превоја на југозападу пролази асфалтни пут који преко Бабушнице, Власотинца и Лесковца одводи до јужног Поморавља. Преко превоја на северозападу пролазио је стари цариградски друм преко Беле Паланке до Ниша. Пиротска котлина(320-400м надморске висине) је најзначајнији привредни ресурс за пољопривреду овог краја. Са ободним деловима има површину од око 12.000 хектара. Климату подручја општине Пирот условљавају бројни чиниоци, од којих су најзначајнији: орографске карактеристике, велике разлике у надморској висини, хидролошке карактеристике, геолошки састав, ваздушна струјања...На овом простору срећу се три климатске зоне:долинска, прелазна и планинска. Пиротска котлина са просечном годишњом температуром ваздуха од 11,3 степени, сумом падавина која ретко прелази 600 мм годишње и релативном влажношћу ваздуха од 74,5%, има обележја долинске варијанте умерено континенталне повременим а понекад и знатним утицајем континенталне климе. Котлина је заштићена од продора

влажних ваздушних маса, а планински венци на југозападу спречавају продор влажног ваздуха, што има за последицу изузетно мале годишње суме падавина. Због тога Пирот са околином спада у најсувље пределе Србије. Овде су пролећа влажна и пријатна, лета топла, јесени благе и дуге а зиме претежно хладне. Највише падавина има у мају, јуну и октобру а најмање у јануару, фебруару и јулу. Најтоплији месец у години је јули са просечном температуром од 25 степени, а најхладнији је јануар са -1 степен у просеку. У зимским месецима дува северац са просечном брзином од 10 километара на час. Предгорја планина, горњи токови река, мање котлине и више површи пиротског краја 800-900 метара надморске висине имају све одлике умерено континенталне климе али са знатно јачим утицајем висејске компоненте. Овде су зиме дуге и хладније, а лета краћа и свежија са више падавина. На високим планинама преко 900 метара надморске висине клима има све карактеристике планинске климатске зоне: дуге, хладне и снеговите зиме, кратка и свежа лета и знатно више падавина у односу на претходне зоне. Укупна површина под шумама у општини Пирот је 48.390,91 хектара што представља 39,1% од укупне површине територије општине Пирот. Што се власничке структуре тиче приватне шуме су на 20.489 хектара а шуме којима газдује ЈП „Србијашуме“ су на 27.901,91 хектар. У шумама којима газдује ЈП „Србијашуме“ лишћари су заступљени са 83,4% а четинари са 16,6%. Код лишћара далеко нараспрострањенија је буква са 75,5% следи цер са 2,1, китњак са 1,5 и граб са 1,3 док су остали лишћари заступљени са мање од 1%. Од четинара најзаступљенија је смрча са 8,5%, следи црни бор са 4,6%, јела са 1,7%, бели бор са 1,3% док су остали на нивоу од 0,1%. Процењена вредност дубеће дрвне запремине по тржишној (фер) вредности на 31.12.2013. године прерачуната на камионском путу за ШГ“Пирот“ је 12.027.410.094,96 динара. Вредност шума шумског газдинства „Пирот“ је око половине укупне вредности 6.013.705.047,48 динара. За шумско газдинство „Пирот“ није урађен план развоја у коме ће детаљно бити одрађена структура свих шума без обзира на власништво и корисника. Подаци којима се располаже углавном су везани за државне шуме. . .

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: Подручје општине Пирот, попут осталих брдско-планинских крајева у Републици Србији, последњих деценија карактеришу негативне демографске тенденције. Од осамдесетих година прошлог века број становника се непрекидно смањује. Природни прираштаје први пут је био негативан 1980. године и износио је -20 да би се последњих 10 година кретао око -1000 годишње. Између пописа становништва 2002. и 2011. број становника у општини Пирот мањи је за 5.683 а између пописа 2011. и 2022. број становника је мањи за 8.327 . Према попису из 2022. године на територији општине Пирот живи 49.601 становник од тога 34.942 у граду а у селима 14.659. Удео сеоског становништва у укупном броју је 30% што је за 5 процената мање у односу на попис из 2011. године. У 11 од укупно 71 села живи мање од 10 становника а свега 4 села имају преко 1.000 становника. Просечна старост становника пиротске општине према последњем попису је 46,18 док је према попису из 2011. била 44,2 године а према попису из 2002. 38,7 година. Просечна старост у граду је 44,7 година у селима је око 49,67 . Овome треба додати да се у планинским селима просек старости креће од 60 до 70 година док је у приградским селима скоро на нивоу општинског просека. У 7 села просечна старост је преко 70 година. Број пунолетног становништва износи 42.044. Ако се има у виду да је републички просек удела становништва старијег од 60 година 22,5% онда може да се каже да је општина Пирот са уделом од 28,1 међу старијим општинама у Србији. У руралном делу општине ситуација је још неповољнија. У двадесетак села (од укупно 71) нема становника млађих од 24 године док је у половиони села (углавном брдско планинских) просек старости између 60 и 70 година. Што се образовне структуре тиче, за општину Пирот она изгледа овако: без школе 275, непотпуна основна школа 2.629, основна школа 8.577, ССС 23.024, ВШС 4.588, ВСС 7.819. Неписменог становништва има 3,25% што је мање од републичког просека који износи 5,65%. Из ов их података види се да половина становништва има највише основну школу. У селима ситуација је неповољнија: више од 80% становништва има највише основну школу, проценат оних са вишим и високим образовањем је испод 1 а остали имају средњу стручну спрему. Што се образовне структуре тиче стање се није битно променило у односу на попис из 2011. године. Значајна миграторна кретања нису забележена последњих година. Смањење броја становника углавном се приписује негативном природном прираштају, миграције из села у град више нема јер посла нема. Примећено је да људи средњих година који су остали без посла, живе у граду а имају имања у селима почињу да се баве пољопривредом али бројчаних података о томе још увек нема. Учешће пољопривредног у укупном становништву је око 3,7% и ова бројка веома мало варира у

последњих десетак година.

Диверзификација руралне економије: Привредна структура по секторима је следећа: трговина на велико и мало 32,21%, прерађивачки сектор 22,92%, грађевинарство 8,33%, саобраћај и складиштење 6,88%, стручне, научне делатности 5,42%, пољопривреда, шумарство и рибарство 6,04%, услуге смештаја и хране 2,7% и остало 12,5%. Општина Пирот спада у оне које имају преко 5.000 пољопривредних газдинстава. Учешће газдинстава у укупном броју домаћинстава је од 10 до 30%. Просечна старост становништва у руралном делу општине је 47 година за мушкарце и 50 за жене. Највећи број руралног становништва има највише основну школу-86%, затим средњу 12,5%. Изражена је спремност и традиција становништва да се бави пољопривредом али потенцијали ове привредне гране нису у потпуности искоришћени. Интензивни начин коришћења земљишта учествује са 35% па се може рећи да је углавном заступљена екстензивна пољопривреда. Правац развоја руралног подручја је интензивирање пољоприврене производње и диверзификација руралне економије пре свега короз развој сеоског туризма и изградње мини преадних капацитета углавном за млечне производе. Тренутно, дуге профитабилне активности осим пољопривреде заступљене су у 1.017 газдинстава: прерада меса у 40, прерада млека у 671, прерада воћа и поврћа у 424, прерада других пољопривредних производа у 19, обрада дрвета у 31, активности у шумарству 9, туризам 10, народна радиност 5 и узгој рибе 2. У 470 газдинстава учешће ових активности је до 10% , у 431 газдинству учешће је од 10 до 50% а у 116 газдинстава је преко 50% Сада када је индустрија у кризи пољопривреда и друге делатности у селу поново постају интересантне са економског становишта. Постоје веома добри услови за развој сеоског туризма и у последњих 5 година приметно је повећано интересовање становништва у руралном подручју за бављење овим послом. Сада у сеоским газдинствима има категорисаних око 200 лежајева. Осим традиционалне хране и пића и чистог ваздуха постоји још много могућности за унапређење сеоског туризма: Подручје општине Пирот има богато културно историјско наслеђе што представља могућност за развој туризма. Постоји велики број цркава и манастира како у пиротској долини тако и на обронцима старе планине старих по неколико векова (нпр. Црква у камену у селу Рсовци са јединственом фреском ћелавог Исуса). Још увек се одржава грнчарство као стари занат и ручна израда звонаца и клепетуша. Два традиционална производа имају највиши степен географске заштите-заштиту имена порекла. То су пиротски ћилим и пиротски качкаваљ. Заштита географског порекла пиротске пеглане кобасице је у завршној фазиелабора је предат Заводу за интелектуалну својину. Има још производа за које треба испунити одређене формално правне услова како би ушли у процес заштите географског порекла а то су: пиротско јагње, пиротски овчији бели сир ... Све су то традиционални и веома укусни производи који лако налазе тржиште али да би их било више треба пре свега улагати у сточарство и у прерадне капацитете. Постоје значајне локалне манифестације које окупљају све више учесника и посетилаца: Сајам пиротске пеглане кобасице (одржава се последњег викенда у јануару), Фестивал старопланинских јела и пића (одржава се у селу Темска средином јула), Јагњијада (одржава се у селу Крупац крајем маја), Фестивал сира (одржава се крајем августа), Међународни истраживачки камп у селу Темска (јули), Ликовна колонија у манастиру Свети Ђорђе у кањону реке Темштице (средина августа), међународно такмичење Риболов на пловак на Завојском језеру (28. август), рафтинг реком Височицом-Владикине плоче (средина августа) Од специфичности пиротског краја свакако треба навести да је велики део Старе планине, која је проглашена парком природе 1997. године, највећим делом (око 70%) на територији општине Пирот. На Старој планини постоји више резервата природе и заштићених природних добара. Припрема се документација како би се упутио захтев Заводу за заштиту споменика културе да се село Гостуша („Камено село“) прогласи за амбијенталну целину и културно добро. Кањон реке Јерме је од средине септембра 2014. године специјални резерват природе-заштићено подручје прве категорије. .

Рурална инфраструктура: Стање комуналне и социјалне инфраструктуре у руралном подручју општине Пирот различито је у зависности од тога да ли је реч о насељима ближе граду или се ради о брдско планинским насељима. У онима ближе граду може да се каже да је стање задовољавајуће. Што се социјалне инфраструктуре тиче у већим селима постоје здравствене амбуланте и школе а активна су и културно-уметничка друштва и удружења која негују фолкор и традицију пре свега у изради ручних радова и хране. Путна инфраструктура у приградским селима је солидна. Сва су са градом повезана асфалтним путем и линијским превозом који саобраћа више пута у току дана. Водоснабдевање је уредно и у свим приградским селима сеоским водоводима управља градско комунално предузеће које се стара о исправности воде за пиће. Отежавајуће околности за општину Пирот, када су у питању инфраструктурни проблеми у руралним подручјима су: што је око 90% општине брдско планински део (40% планински

део), по површини од 1.232 квадратна километра је трећа по пространству у Србији па има путну мрежу која износи 231 километар, у општини је 71 насеље. Због тога је тешко пре свега финансијски а некада и физички решити све проблеме пре свих одржавати и реконструисати путеве у планинском подручју. Од 231 км путне мреже 45 км отпада на магистралне путеве о којима бригу води Република док је 186 километара локално општинске путне мреже. Локалну мрежу чине: 20% неасфалтираних путева, 30% путева са асфалтом у добром стању и 50% путева са асфалтом у лошем стању. Половина јавних површина у селима покривена је јавном расветом. У већину планинских села лекари одлазе најмање једном у две недеље. Школе у планинским селима углавном немају ђаке а уколико постоји макар један ученик од првог до четвртог разреда основне школе обезбеђује се учитељ. Водоснабдевање у брдско планинским селима углавном је уредно, водоводи су у власништву сеоских месних заједница које саме газдују па се неретко деси да су узорци воде бактериолошки неисправни јер се не обавља хлорисање воде. Интензивно се ради на изградњи канализације у приградским селима. Око 80% насеља у руралном подручју покривено је фиксном телефонијом. Мрежа мобилне телефоније је углавном присутна на целом подручју општине с тим што на појединим планинским локалитетима нема мреже због физичких препрека а слична ситуација је и са приступом интернету. Што се информисања тиче у петнаестак планинских села могућ је пријем само једног до два канала телевизија са националном фреквенцијом због конфигурације терена. Мештани овај проблем решавају постављањем сателитских антена. Управљање отпадом на територији општине Пирот подигнуто је на знатно виши ниво пуштањем у рад регионалне санитарне депоније у марту 2013. године. Изградњу ове савремене депоније финансирала је Европска Унија из ИПА фондова. На овај начин створени су услови да и сеоска подручја буду у систему организованог одлагања отпада. У овом моменту у систему је две трећине села а план је да буду обухваћена сва села до којих може да дође возило за одвожење смећа. Показало се да је неопходно радити на подизању свести руаралног становништва о организованом одлагању отпада и плаћању за такву врсту услуга јер је сада наплата у селима свега 50% што ствара губитке јавном комуналном предузећу. Овим активностима затворено је око 50 нелегалних сметлишта у селима. У плану је и изградња постројења за секундарну сепарацију отпада што ће још више довести до побољшања стања животне средине у општини.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Према Анкети републичког Завода за статистику за област пољопривреде, шумарства и водопривреде из 2018. године (подаци из пописа пољопривреде 2023. биће званични у јануару 2025.) у општини Пирот је 58.412 хектара расположивог пољопривредног земљишта. Од тога је 25.478 хектара коришћено пољопривредно земљиште, некоришћено земљиште је 11.901 ха, шуме 9.236 ха и остало земљиште 11.797 ха. Према Анкети из 2018. године, пољопривредом се у општини Пирот бави 4.550 газдинстава (и регистрованих и нерегистрованих) Највеће површине коришћеног пољопривредног земљишта су под ливадама и пашњацима 16.595 ха (2.655 газдинстава), затим следе оранице и баште 7.966 ха (4.374 газдинства), жита 5.444 ха (3.201 газдинство), крмно биље 1.789 ха (1.519 газдинстава). Што се структуре земљишта тиче може да се каже да је геолошка подлога пиротског краја врло хетерогена. У брдско-планинским крајевима најзаступљенија су смеђа земљишта на различитим подлогама благо киселе до киселе реакције. На брежуљкасто-брдским облицима. рељефа заступљена су земљишта у типу еродираних смоница, гајњача, смеђих земљишта најчешће на кречњачкој подлози. У пиротској котлини срећу се смонице, гајњаче, карбонатни алувијум иловаст и теже иловаст, карбонатни алувијуми. У котлини се јављају и тектонски предиспонирана врела и терме (Бањица и Дагбањица). Земљишта пиротског поља различита су по питању плодности и других елемената њихове производне вредности. То су најквалитетнија земљишта у пиротском крају и она одлучујуће утичу на обим и квалитет пољопривредне производње. Производну вредност земљишта пиротског поља умањује чињеница што је у значајној мери геолошка подлога песковита и веома пропустљива за воду, услед чега атмосферске падавине врло брзо одлазе у дубину и постају недоступне биљкама у дужим периодима. Оријентациона оцена квалитета пољопривредног земљишта може се илустровати на основу катастарских класа. Прве четири класе углавном су заступљене у пиротском пољу и ту се углавном гаје ратарско повртарске културе и интензивни воћњаци и виногради. Земљиште пете и шесте класе на нижим надморским висинама претежно се користи за гајење воћака и винове лозе као и за производњу сточне хране(легуминозе и природне ливаде), а седме и осме класе за пашњаке. Изражено у процентима у односу на укупно пољопривредно земљиште на прву класу отпада 1, 8%, на другу 4,5%, на

трећу 10,2%, на четврту 12,4%, на пету 14,6%, на шесту 17,6%, на седму 18,5% и на осму класу 20,4 одсто. Производну вредност поља повећава чињеница да је на око 4.500 хектара спроведена комасација. Према Анкети Завода за статистику из 2018. године у општини Пирот наводњава се укупно 342 хектара у 1.878 газдинстава. Највише се наводњавају оранице и баште 205 хектара (1.450 газдинстава) затим следе воћњаци 17 ха (54 газдинства)... Што се начина наводњавања тиче 83,9% се наводњава површинским водама, 0,7% орошавањем и 27,6% системом кап по кап. Главни извори воде за наводњавање су подземне воде на газдинству 57,6%, површинске воде на газдинству 3,5%, површинске воде ван газдинства 32,9%, вода из водовода 4,7% и остали извори 1,3%. Према оперативном плану за одбрану од поплава систем за заштиту од штетног дејства спољних великих вода у општини Пирот изгледа овако: леви насип Нишаве 2,3км, десни насип Нишаве 4,58 км, обострани насип реке Бистрице укупно 2,04 км, обострани насип реке Рогоз укупно 3 км и обострани насип Градашничке реке укупно 3,4 км. Системом за одводњавање покривено је 25 хектара. Укупна површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији општине Пирот износи 24.796.6711 хектара. Тренутно у закуп је издато око 2.500 хектара, што је уједно и најквалитетнији део остало земљиште су запарложени пашњаци у планинском делу општине за које нема заинтересованих закупаца. .

Вишегодишњи засади: Агроеколошки услови за производњу воћа и грожђа на територији општине Пирот веома су повљни. Међутим, обим и структура производње нису у сразмери расположивим условима за производњу. Разлоге за то треба тражити у недостатку организације, традиције и знања за савремено воћарење, недостатку земљишне и ваздушне влаге у критичним фенофазама раста и развоја најзначајнијих воћних врста, недовољном коришћењу расположивих водних ресурса за заливање воћњака због недостатка одговарајућих система и уређаја, неорганизованог откупа и недостатка савремених капацитета за прераду и складиштење воћа. Повећање обима производње и измене структуре у воћарству могу бити значајан чинилац за развој пољопривреде у овом крају. Иначе, на овом подручју се производе све врсте континенталног воћа које се гаје у републици Србији. Оно се углавном користи за задовољење сопствених потреба-потрошња у свежег стању и прераду у домаћој радиности (алкохолна и безалкохолна пића, суво воће, џем, компот...). Мање количине воћа се износе на пијаци и предају прерађивачким капацитетима из источне Србије. У сортименту гајених врста воћа скоро подједнако су заступљене аутохтоне и савремене сорте. У новим засадама се гаје високопродуктивне сорте. Доминирају полуинтензивни и екстензивни засади. Ниски и колебљиви приноси су поуздани индикатори екстензивне и натуралне производње. У дугом периоду виноградарство је за подручје општине Пирот било значајна грана пољопривредне производње. Међутим, последњих деценија, идентично Србији у целини, виноградарство не само да стагнира него и назадује. Претежним делом засади винограда су стари и запуштени. Нови засади се ретко подижу, спорадично се примењује савремена технологија гајења и садња квалитетнијих и продуктивнијих сорти. Према Анкети РЗС из 2018. под воћњацима у општини Пирот је 477 хектара (2.727 газдинстава), а под виноградима 251 хектар (1.500 газдинстава). Наводњавање је заступљено на 17 ха (54 газдинства). Највише се гаје шљиве 237 хектара (2.532), затим јабуке 91 ха (1.786 газдинстава), вишње 30 ха (243 газдинства), крушке 21 хектар (789 газдинстава), језграсто воће на око 80 хектара (1.020 домаћинстава) а бобичасто на свега 7 хектара (61 газдинство). Пласман робе је 95% на зеленој пијаци. У последње три године приметно је повећано интересовање за садњу језграстог воћа-лешника и ораха. Засађено је, уз помоћ локалних субвенција, 14, 3 хектара лешника и ораха.

Сточни фонд: У економском погледу сточарство је најзначајнија и најзаступљенија грана пољопривреде на подручју општине Пирот. Идентично ситуацији у Србији и овде се последњих деценија сточни фонд стално смањивао. У време индустријализације и периоду када је индустрија била јака можемо да говоримо о драстичном смањењу броја стоке од 50 и више процената. Последњих десетак година сточни фонд је умањен за двадесетак процената. Сада можемо да говоримо о одржавању постојећег стања, тачније нестаје стока у старачким домаћинствима с једне стране али с друге стране озбиљни фармери увећавају број грла. Природни услови нису ограничавајући фактор јер су постојећи земљишни ресурси некада хранили 10 пута више стоке. Због некоришћења приметна је деградација пашњака нарочито у планинском делу. На ораничним површинама најзаступљеније је крмно биље, гаји се на 2.222 хектара - близу 30% од укупних ораничних површина. Према статистичким подацима објекти за смештај стоке такође не мањкају. Друго је питање колико су постојећи савремени и функционални (млађи фармери већ раде на модернизацији својих објеката).У попису пољопривреде из 2012.године (подаци из пописа 2023. још нису доступни) регистровано је 16.480 квадратних метара простора за смештај крава при чему је у

том моменту коришћено 5.432 метра квадратна. Код објеката за свињарство регистровано је 21.366 квадратних метара а користи се 8.533. За смештај оваца и коза евидентирано је 67.042 квадратна метра простора од чега се користи 48.738. Финални сточарски производи пласирају се већином на локалном тржишту а разлог за то је углавном количина али и законски прописи који не иду на руку пољопривредним газдинствима где се углавном и производе финални производи. Неколико мањих регистрованих млекара дневно преради највише 10.000 литара млека углавном у пиротски качкаваљ који се дистрибуира на ужем подручју Србије. Роба не иде у извоз јер не испуњава европске и светске стандарде. Према Анкети РЗС из 2018. године у општини Пирот има 4.759 грла говеда, 13.760 овца, 6.077 коза и 6.566 свиња . Око половине од 4.557 газдинстава колико је анкетом обухваћено има барем једну врсту стоке. Музних крава има укупно 2.938 а чувају се у 868 газдинстава: 827 газдинстава чува од 1 до 9 музних крава (укупно 2.153 грла), 35 газдинстава чува од 10 до 29 музних крава (укупно 581 грло), 5 газдинстава чува 30 до 100 музних крава (укупно 194 грла). Овчарством се бави 737 домаћинства : 1-9 оваца - 438 газдинстава (укупно 2.493 овце), 10-49 оваца - 239 газдинстава (укупно 4.272 овце), 50-99 оваца - 37 газдинстава (укупно 2.498 оваца), 100- 199 оваца - 18 газдинстава (укупно 2.536 оваца), 200-499 оваца - 5 газдинстава (укупно 1.438 оваца), више од 500 оваца има у једном газдинству (укупно 523 овце) . Коза има укупно 6.077 распоређених у 1.246 газдинстава. Највише газдинстава - 1.218, чува се од 1 до 20 коза (укупно 4.624 грла), свега 5 газдинстава има од 50 до 200 коза (укупно 377 грла), а само једно газдинство има 473 козе. Свиње се чувају на 2.111 газдинстава од чега 1.996 газдинстава има од 1 до 9 грла што значи да се овом граном сточарства људи баве углавном само за задовољавање сопствених потреба а веома мало за тржиште. На 95 газдинстава чува се од 10-19 грла (укупно 1.100 грла), на 12 газдинстава чува се 20-49 грла (укупно 363 грла) док се на 7 газдинстава чува 50 до 400 грла (укупно 600 грла). Расни састав: код говеда говеда највеће учешће има домаће шарено говече у типу сименталца, код оваца-домаћи сој праменке који је оплемењиван сврљишком и пиротском оплемењеном овцом, код коза доминира алпино раса , следи домаћа коза у типу санске а код свиња меснате расе у типу ландраса, пијетрена и дурока. Последњих неколико година порасло је интересовање за аутохтоним расама свиња моравком и ресавком и управо су оне заступљене у газдинствима са највећим бројем грла. Од економски значајних грана сточарства заступљене су још и пчеларство и у мањој мери рибарство.Према подацима удружења пчелара нан подручју општине Пирот има око 7.000 кошница пчела а просечан принос по једној кошници је 20 килограма. Мед је један од ретких пољопривредних производа са овог подручја који се извози. Постоје три пастрмска рибњака у којима се годишње произведе око 150 тона пастрмке.

Механизација, опрема и објекти: Према попису пољопривреде из 2012. године (попис из 2023. године још није доступан) општина Пирот по броју трактора спада у средње опремљене. На 100 хектара коришћеног пољопривредног земљишта има 11 до 15 трактора. Укупно има 4.107 едноосовинских и 2.966 двоосовинских трактора-98% су старији од 10 година. На подручју општине Пирот има 100 комбајна- 97% су старији од 10 година. Што се остале механизације тиче има преко 2.000 плугова, преко 1.000 косилица и приколица, испод 1.000 прскалица, сејалица, растурача ђубрива, сетвоспремача, дрљача, 60 берача кукуруза, 10-ак сило комбајна. Према статистичким подацима објекти за смештај стоке такође не мањкају. Друго је питање колико су постојећи савремени и функционални (млађи фармери већ раде на модернизацији својих објеката).У попису пољопривреде из 2012. године регистровано је 16.480 квадратних метара простора за смештај крава при чему је у том моменту коришћено 5.432 метра квадратна. Код објеката за свињарство регистровано је 21.366 квадратних метара а користи се 8.533. За смештај оваца и коза евидентирано је 67.042 квадратна метра простора од чега се користи 48.738. Од објеката за смештај пољопривредних производа најзаступљенији су кошеви за кукуруз капацитета 57.206 кубних метара, следе амбари 48.082 метара кубних, силоси (има их 9) капацитета 44 тоне. Постоји 13 сушара капацитета 810 метара кубних, објекти за силажу капацитета 5.699метара кубних. За смештај пољопривредних машина постоји 2.155 објеката укупне површине 74.380 метара квадратних. Евидентирана су 2 стакленика укупне површине 350 квадратних метара, а пластеника 303 укупне површине 53.907 квадратних метара. . .

Радна снага: У општини Пирот од 4.550 газдинстава обухваћених Анкетом РЗС 2018. год. укупан број евидентираних лица у газдинствима је 9.712 са годишњом радном јединицом 4.637,14. Од укупног броја лица 4.550 су носиоци газдинства са годишњом радном јединицом 2.300,64 (од тога мушкарци 3.589 - ГРЈ 1.875,22 и жене 961 - ГРЈ 425,43) а 5.118 су чланови газдинства са годишњом радном јединицом 2.196,53 (од тога мушкарци 2.093 - ГРЈ 877,15 и жене 3.027 - ГРЈ 1.139,38) Образовање: у руралном

подручју живи 13.151 становника старијих од 15 година од тога 139 је без школске спреме, 1.501 има непотпуно основно образовање, 3.669 има основно образовање, 6.640 има средње образовање, 925 има више образовање и 1.117 има високо образовање. Просечна старост становништва у руралном подручју је 49,67 година. У 2.548 газдинстава старост је 65 и више година, у 1.300 газдинстава старост је 55-64 године а у 697 газдинстава старост је 25-54 године

Структура пољопривредних газдинстава: Према последњем попису становништва из 2022. године у селима општине Пирот има 6.037 домаћинстава од чега је 4550 породичних газдинстава у Анкети РСЗ из 2018. евидентирано да се баве пољопривредом што је око 75% од укупног броја сеоских домаћинстава. Евидентирано је и 7 газдинстава са статусом правног лица. Укупно коришћено пољопривредно земљиште на газдинствима је 25.478 ха од чега је 14.579 ха код породичних газдинстава а 10.899 код правних лица. У овим газдинствима чува се укупно 8.611 условних грла од чега 8.500 у породичним газдинствима а 111 на газдинствима са статусом правног лица. Што се тиче величине поседа коришћеног пољопривредног газдинства, највећи број газдинстава - њих 4.202 обрађује од 1 до 20 хектара што је укупно 12.203 ха а свега 4 газдинства обрађују више од 100 хектара што је укупно 11.194 ха. Економска величина газдинства : у интервалу од 2.000 до 15.000 евра налази се 4.412 газдинстава, у интервалу од 15.000 до 500.000 евра налази се 131 газдинство и у интервалу од 500.000 до 1.000.000 евра је 13 газдинстава. У највећем броју газдинстава - њих 2.490, заступљена је мешовита биљна и сточарска производња, мешовита биљна производња заступљена је у 1031 газдинству, воћарство и виноградарство у 349 газдинстава, ратарство у 634 газдинства а гајење поврћа и цвећа у затвореном простору у 45 газдинстава. Наводњавање је заступљено у 1.878 газдинстава на укупно 342 хектара. Највише се наводњава поврће , на 205 хектара. Говедарство је заступљено у 918 (укупно 4.759 грла) газдинстава од којих 868 газдинстава чува музне краве - укупно 2.938 грла. На највећем броју газдинстава (827) чува се до 10 музних крава. Свиња има у 2.182 газдинства - укупно 7.037 грла, а у највећем броју газдинстава - око 2.000 чува се до 10 свиња. Овчарством се бави 737 газдинстава - укупно 13.760 грла а козарством 1.246 газдинстава - укупно 6.077 грла. На највећем броју газдинстава - 677 - чува се до 50 оваца а у 1.239 чува се до 50 коза. 1.176 газдинстава више од 50% својих производа искористе за сопствене потребе.

Производња пољопривредних производа: У остваривању вредности пољопривредне производње на подручју општине Пирот значајнија је сточарска од биљне производње. У сточарству најважнија је производња млека, затим је производња меса, значајни економски ефекти постижу се у производњи меда док се незнатни економски ефекти постижу у рибарству. Код биљне производње ратарска је у служби сточарства а директни економски ефекти остварују се у повртарској производњи и незнатни у воћарству. Кроз бројке то изгледа овако: годишње се у општини Пирот произведе око 250 тона јагњећег меса, 600 тона телећег меса, око 150 тона јунећег меса, око 600 тона свињског меса, око 150 тона козјег меса. Производња крављег млека износи 19.000.000 литара годишње, (половина иде у откуп а половина се прерађује у млечне производе у газдинствима) , производња овчијег млека износи 700.000 литара годишње(90% ове количине прерађује се на газдинствима у бели овчији сир а само 10% откупљују млекаре), производња козијег млека износи 350.000 литара (70% се прерађује на газдинствима а 30% иде у откуп). Ови подаци су оквирни због тога што се ради углавном о натуралној производњи и непотпуно је праћење и обрада података од стране статистике. Од ратарских култура највећи обим производње је код кукуруза 35 000 тона годишње(просек 5т/ха), следи силажни кукуруз 35.000 тона (просек 35 т/ха), пшеница 22.800 тона годишње(просек 3.8 т/ха), луцерка 14.000 тона годишње (просек 7 т/ха), остало крмно биље 4.200 тона (просек 7 т/ха), јечам 1.600 тона(просек 4 т/ха), тритикале 1.000 тона(просек 4 т/ха). Од повртарских култура годишње се произведе око 6.000 тона парадајза (30 т/ха), 4.800 тона кромпира (16 т/ха), 3.500 тона паприке(7 т/ха). Од воћних врста највећи обим производње је код вишње 1.050 тона (7 т/ха), затим шљиве 150 тона (4 т/ха), јабуке 48 тона (6 т/ха), јагоде 42 тоне (6 т/ха). Општи услови за органску биљну производњу су добри на око 500 хектара земљишта по ободу пиротске котлине и у планинском подручју. Нема ни једног органског производа са сертификатом нити у периоду коверзије. Нема ни произвођача који су се определили за интегралну заштиту. Разлог за то су повећана улагања у овакве видове производње а недостатак тржишта и немогућност продаје производа по вишим ценама. Локални потрошачи имају низак стандард за ове производе а до сада није било озбиљног организатора производње за извоз. Нешто боља ситуација је у органској сточарској производњи. Двадесетак произвођача регистровало је органску производњу са укупно око 1.000 грла крупне и ситне стоке. Мотив за то су републичке субвенције за органско сточарство по грлу уматичене

стоке. Проблем се јавља јер нема млекаре која одваја органско млеко као ни кланице која одваја органско месо и месне производе што онемогућава заокруживање овог процеса до краја.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: Удруживање пољопривредних произвођача у задруге и удружења на подручју општине Пирот је на веома ниском нивоу. Основни разлог за то је пропаст некадашњих задруга због чега код пољопривредника постоји неповерење и неразумевање потребе за удруживањем. До 1990. године у Пироту је постојао ПИК "8. септембар" који је обједињавао задуге и прерадне капацитете и некада је веома добро функционисао тако што је преко задруга организовао производњу а затим откупљивао и прерађивао производе. Распао се на 23 задруге, две кланице, млеку и хладњачу. Задруге су још десетак година животариле бавећи се углавном трговином као обичне продавнице у селима. Задружно земљиште је пописано и путем лицитације дато у закуп према програму коришћења државног земљишта. Последњих година било је неколико покушаја формирања нових задруга али без успеха јер није било интересовања пољопривредника да функционишу заједно. Тренутно према нашим сазнањима постоји једна задруга за коју није познато колико коопераната окупља ни чиме се бави осим што има намеру да организује и води матичну службу. На папиру постоји више произвођачких удружења. Удружење сточара, основано 2005. године са око 70 чланова, за циљ је имало заједнички наступ на тржишту, набавку репроматеријала, преговарање са прерадним капацитетима исл. Ни једна од ових активности није реализована а удружење још увек постоји. Једино што је успешно реализовано преко удружења је групна сертификација за органско сточарство. Удружење воћара формирано је 2008. године и окупило је 20 чланова. Нису реализовали не једну активности и сви су изгледи да више не постоји. Удружење повртара формирано је 2013. године и окупило је 30 чланова. За непуне две године организовано је неколико едукација и две посете специјализованим сајмовима. Нема заједничког наступа на тржишту нити набавке репроматеријала. Активна су два удружења пчелара која окупљају око 120 чланова а постоје више од двадесет година. Преко ових удружења набавља се репроматеријал и лекови као и опрема за пчеларство а неколико година уназад реализује се и извоз велике количине меда на европско тржиште. Такође се током године реализује и неколико стручних едукација и посете специјализованих сајмова.

Трансфер знања и информација: Ефикасност и функционалност система преноса знања и информација је на задовољавајућем нивоу што се стручних служби тиче. Одзив произвођача могао би да буде бољи. Наиме, примећено је да углавном исти произвођачи долазе на предавања и семинаре док је остале веома тешко убедити иако је евидентно да полазници предавања постижу боље резултате. Пољопривредна саветодавна стручна служба у складу са планом и програмом годишње обави више од двадесет стручних предавања углавном у зимском периоду. Две локалне телевизије имају специјализоване емисије за пољопривреднике које се емитују једном недељно. Удружења пчелара и повртара у сопственој организацији уз финансијску подршку локалне самоуправе годишње одрже по три до четири стручна предавања за своје чланове. Локална самоуправа организује стручне екскурзије у земљи и иностранству, посете сајмовима и стручна предавања више пута у току године. Приватних консултаната за сада нема.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Регреси	100.1	3.000.000,00	2.000,00	0	0,00	0,00
	УКУПНО		3.000.000,00				

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	39.500.000,00	50	700.000,00	0,00
2	Управљање ризицима	104	5.000.000,00	30	200.000,00	0,00
3	Органска производња	201.3	2.500.000,00	50	0,00	0,00
4	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима	302	3.000.000,00	50	400.000,00	0,00
5	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	2.000.000,00	50	300.000,00	0,00
	УКУПНО		52.000.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1.000.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.000.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	56.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	3.000.000,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	52.000.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	1.000.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Потенцијани корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије општине Пирот чији су место пребивалишта и имовина на подручју општине Пирот, осим подршке непољопривредним активностима где је обавеза само да имовина буде на подручју општине Пирот. Очекује се да корисници осавремене производњу, повећају сточни фонд, свеукупно побољшају квалитет услова за живот, да се подстакне samozapošljavanje на газдинству, да се створе услови да пољопривредници могу да живе од свога рада, да се развије сеоски туризам. Такође се очекује и подизање производње на виши ниво увођењем прераде, паковања и пласирања пољопривредних производа у складу са позитивним законским прописима. . .

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Преко органа локалне самоуправе: стручне службе за пољопривреду, месних канцеларија у селима, шалтера информација у општинском услужном центру; преко локалних медија (недељни лист, радио и телевизија) штампањем лифлета и постера који ће бити излепљени и делиће се у месним канцеларијама, пољопривредним апотекама, продавницама сточне хране, продавницама у селима где се људи снабдевају основним животним намирницама, у сарадњи са саветодавцима Пољопривредне саветодавне стручне службе, на трибинама и предавањима у селима . .

Мониторинг и евалуација: Директан обилазак корисника мера (метода случајног узорка или слично) како би се проверио наменски утрошак средстава или реализација одређене мере; праћење повећања броја уматичених грла крупне и ситне стоке; праћење повећања броја регистрованих газдинстава за производњу млечних производа; праћење повећања количине откупљеног млека; праћење повећања броја продаваца поврћа на зеленој пијаци; праћење приноса код ратарских култура и примене савремених агротехничких мера преко Пољопривредне саветодавне стручне службе; праћење повећања броја пољопривредних машина по газдинству; кроз разговор са корисницима Програма мера стицање увида у повећање прихода по газдинству; праћење повећања броја категорисаних лежајева у сеоском туризму....

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 100.1 Регреси

2.1.1. Образложење: Евидентна је била ниска млечност крава и мала килажа телади приликом рађања. Због тога су сточари имали ниске приходе и доведена је у питање сврха бављења овим послом. Број грла се смањивао у просеку 10% годишње. Укључивањем општине у регресирање репродуктивног материјала створили су се услови да се стручна служба општине укључи у одабир бикова чије се семе набавља, да се едукују сточари о томе шта треба да захтевају од ветеринара на терену. Регресирање цене ВО утиче на умањење трошкова производње. Према подацима матичне службе побољшан је расни састав што се види преко повећања млечности и тежине телади приликом рођења. Позитивна искуства из претходних година и позитивне реакције фармера мотив су да се настави са применом ове мере. Ова мера је у директној вези са националном Стратегијом где је дефинисана у оквиру мера директне подршке као субвенционисање импута

2.1.2. Циљеви мере: Циљеви ове мере су: економско оснаживање пољопривредних газдинстава кроз осавремењавање производње, повећање сточног фонда и чување квалитетнијих раса са већом продукцијом млека. Тиме ће се добити богатији пољопривредници који ће утицати на побољшање опште социјалне структуре у општини. Газдинства ће бити јача што би требало да определи младе људе да остану на селу. . .

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је у директној вези са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја. Дефинисана је у оквиру мера директне подршке као субвенционисање импута а у оквиру тзв. првог стуба подршке. Мера није истоветна са националним програмом па нема опасности од двоструког финансирања. . .

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су активна регистрована пољопривредна газдинства физичка и правна лица, регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју која имају пријављена обележена грла у оквиру говедарске производње

2.1.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да докаже економску одрживост због типа мере

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора да буде регистрован у Националном регистру пољопривредних газдинстава са активним и комерцијалним статусом у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју са пребивалиштем и имовином на подручју општине Пирот и пријављеном говедарском производњом. -Корисник мора да испуни доспеле обавезе по раније одобреним захтевима финансираним од стране локалне самоуправе.

2.1.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.1.1	Регрес за репродуктивни материјал (вештачко осемењавање)

2.1.9. Критеријуми селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: 2.000 динара по грлу за једно осемењавање у току календарске године

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	укупан број осемењених грла
2	просечна млечност по грлу
3	тежина телади приликом рођења

2.1.12. Административна процедура: Мера спроводе органи локалне самоуправе. Град Пирот расписује Конкурс састављен на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (који је усвојио надлежни орган локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства пољопривреде).Конкурс се објављује на званичном сајту Града Пирота и на огласној табли Јединственог управног места (ЈУМ) градске управе. Широка кампања јавног позивања спроводи се у локалним медијима, месним канцеларијама у селима... Захтев за коришћење мера подстицаја узима се на шалтеру информација ЈУМ а може да се преузме и са званичног сајта Града. Уредно попуњен захтев уз документацију прописну конкурсом корисник предаје на шалтеру писарнице ЈУМ. Поднете захтеве административно проверава служба за пољопривреду у смислу комплетности и усаглашености са конкурсом. Комплетне и усаглашене захтеве преузима Комисија коју формира надлежни орган локалне самоуправе. Задатак комисије је да учествује у изради текста Конкурса, да утврди испуњеност услова и оправданост захтева за доделу субвенције и донесе одлуку којом се одобрава исплата субвенције подносиоцима захтева. Комисија, по потреби, може да затражи од корисника додатне информације које нису предвиђене Конкурсом, као и допуну документације а и да обави теренску проверу на газдинству. Након доношења одлуке Комисије о додели субвенције подносиоцима захтева, служба за пољопривреду доноси решење о додели субвенције и на основу решења уговор о исплати средстава којим се регулишу права и обавезе корисника и даваоца средстава. Захтеви корисника и исплата средстава решавају се по редоследу пријема док траје Конкурс, односно до утрошка планираних средстава. Одобрена субвенција се кориснику уплаћује на наменски рачун најкасније месец дана од дана потписивања уговора. Жалбу на решење корисник може поднети Градском већу у Законом предвиђеном року.

2.2. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.2.1. Образложење: Сектор:млеко 101.1 Сектором доминирају мали произвођачи, одрживе и делимично одрживе фарме, док општи проблем представља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Музне краве чува 868 газдинстава и то: у 95% газдинстава чува се 1-9 музних крава, у 4% газдинстава 10-29 музних крава а свега у 1% газдинстава 30-100 млечних крава. Овчарством се бави 737 газдинстава. Готово 60% газдинстава чува 1-9 оваца, 33% газдинстава чува 10-49 оваца, 5% чува 50-99 оваца, 2% чува 100-199 оваца и свега 1% газдинстава има преко 200 оваца. Козе чува 1.246 газдинстава углавном за сопствене потребе а веома мало за тржиште: у 98% газдинстава има 1-20 коза а свега у 2% газдинстава има преко 50 коза. Свиње чува 2.111 гздинстава такође углавном за сопствене потребе: 95% газдинстава чува 1-9 грла а мали број газдинстава који има преко 90 грла углавном чувају аутохтоне расе моравку и ресавку. Због оваквог стања више од 75% сировог млека испорученог млекарима још не испуњава стандарде ЕУ. Веће фарме се углавном суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња и лошим условима држања стоке. Такође, велики проблем представља правилан начин складиштења и правилна дистрибуција течног и чврстог стајњака. Побољшање начина складиштења и хлађења млека као и развој производа са додатом вредношћу су начини на које се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Захваљујући субвенцијама сточари се лакше одлучују за улагања, замену лоших грла квалитетнијим... Побољшава се и стање у преради млека. Све већи број газдинстава улаже у системе за мужу, опрему за хлађење млека и паковање готових производа. Сектор: месо 101.2 Сектор говедарства карактерише мали број великих товних фарми и постојање великог броја релативно малих мешовитих фарми које производе млеко и месо. У сектору свињарства такође нема великих фарми за тов. Генерално може да се каже да се свиње чувају углавном за сопствене потребе а веома мало за тржиште. Свиње чува 2.111 гздинстава : 95% газдинстава чува 1-9 грла а мали број газдинстава који има преко 90 грла углавном чувају аутохтоне расе моравку и ресавку. Постојеће стање у сектору указује на пад сточарске производње. Сектором доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње чији је

циљ унапређење и побољшање квалитета сточарских производа уз оријентацију на производњу млека. На фармама је углавном неодговарајућа технологија исхране као и услови за смештај животиња. Интервенције у оквиру ове мере биће усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине. Специјализованих газдинстава за производњу меса има веома мало. Углавном постоји још нека активност вероватно због честих осцилација цена живе стоке. Потенцијала има и ми настављамо са субвенцијама. Сектор: Производња конзумних јаја 101.3 Производња конзумних јаја мало је заступљена на територији општине. Десетак произвођача редовно своје производе пласира на зеленој пијаци и индикативно је то што се сви они чувањем кока носиља баве дуже од једне деценије. Некима је то једини извор прихода а некима допунски. Углавном чувају од 500 до 3.000 комада. То ни издалека не задовољава потребе житеља овог краја. До сада су нам се власници фарми кока носиља више пута обраћали са жељом да осавремене производњу уз помоћ субвенција. Нови законски прописи намећу потребу за специфичном опремом за сортирање јаја и изношење на тржиште. Сматрамо да ово може да буде добар породични бизнис било као основни било као допунски и да има сврхе уврстити ову инвестицију у програм мера. Очекивања су да ће постојећи побољшати услове и повећати приходе као и да ће се појавити нови произвођачи конзумних јаја. Сектор: Воће, грожђе, поврће 101.4 Воћарство је углавном допунска делатност док је производња грожђа искључиво за сопствене потребе. Просечна површина воћњака по газдинству је 0,22 хектара а код винограда 0,14 хектара. Производња поврћа је већим делом за сопствене потребе уз мали вишак за тржиште. Последњих година издвајају се газдинства која се специјализују за повртарство. Просечна површина под поврћем на отвореном простору под поврћем је 7 ари а у затвореном 5 ари са изразитом тенденцијом повећања површина у затвореном простору. Низак степен образовања и оспособљености за бављење овом производњом, низак степен примене савремених метода за наводњавање оно је што карактерише сектор. Инетрвенције би биле усмерене на едукацији и економском оснаживању за постизање већих приноса и бољег квалитета производа. С обзиром да ову меру спроводимо последњих 5 година приметно је да се из године у годину повећава број корисника. Највише се улаже у наводњавање а има и нових засада воћа и нових пластеника. Неколико повртарача почели су да загревају пластенике што је некада на овом подручју било незамисливо. Повртарачи и воћари се упуштају у веће инвестиције управо захваљујући субвенцијама. Сектор: Остали усеви (житарице и крмно биље) 101.4 Према вишегодишњем просеку приноси усева су знатно нижи од предвиђених пре свега због ниског нивоа примене агротехничких мера, посебно због ограничене употребе минералних ђубрива. Техничка опремљеност газдинаства, односно механизација која се користи у ратарству је застарела, посебно у области заштите животне средине. Скоро сва газдинства на подручју општине Пирот баве се производњом житарица углавном у службу сточарске производње. Просечна површина под житарицама по газдинству је 1,3 хектара а 95% производње чине пшеница и кукуруз. Половина газдинстава производи крмно биље. Просечан површина по газдинству под крмним биљем је 1 хектар при чему је око 80% производње детелина и луцерка а остало су мешавине трава и силажни кукуруз. Интервенције би биле усмерене ка повећању приноса и обнови механизације. Досадашње искуство показује да се сваке године купи велики број прикључних машина које у великој мери олакшавају послове и доприносе постизању већих приноса. Сектор: пчеларство 101.5 Пчеларство представља малу али изузетно атрактивну пољопривредну делатност која добија све више поклоника. Просек кошница по газдинству је више од 20 а укупно их је 6.463 у општини Пирот. То је тренутно једина делатност која је тржишно усмерена, прихвата услове и стандарде ЕУ и као резултат тога је организовани извоз меда у земље ЕУ. Због изузетног квалитета пчелари практично могу да извезу целокупну производњу. Инетрвенције у овом сектору биле би усмерене ка повећању броја кошница и едукацији пчелара. Досадашње искуство је показало да постоји велико интересовање за куповину кошница и опреме за савременије пчеларство. Профилишу се озбиљни пчелари са 50 и више кошница који производе мед и за инострано тржиште. Пчелари се највише одазивају на едукације. Постоји потпуно иста мера у Националном програму.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; Повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње; Унапређење техничко-технолошке опремљености; Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине; Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; Усклађивање са правилима Уније, њеним стандардима, политикама и праксама Специфични циљеви по секторима: Сектор: Млеко Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека, путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Побољшање квалитета млека нарочито у

микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија), усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине; Унапређење производне инфраструктуре и опреме. Сектор: Месо Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце, прасад); Унапређење квалитета говећег меса(систем крава-теле), коза, оваца и прасади у складу са националним ветеринарским стандардима; Достизање стандарда у области добробити здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Производња конзумних јаја: повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње козумних јаја и усклађивање са новодонетим прописима. Повећање броја газдинстава која се бави овом производњом. Достизање стандарда у области добробити здравља животиња, хигијене и заштите животне средине. Сектор: Воће, грозђе и поврће-Успостављање нових производних линија и обнављање постојеће производње; Повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору; Повећање површина под интензивним засадима; Повећавање наводњаваних површина системом кап по капацитета. Сектор: Остали усеви (житарице и крмно биље) Унапређење механизације на газдинствима, Повећавање наводњаваних површина, Едукација у циљу повећања приноса. Сектор: Пчеларство Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достизање стандарда у области заштите животне средине. На основу до сада спроведених мера (претходне три године) закључујемо да дају жељене резултате. Просечно 150 газдинстава годишње купи нешто ново од механизације и углавном су то прикључне машине које побољшавају квалитет радова што у крајњој линији доводи до повећања приноса. Око 50 газдинстава годишње у просеку купи музилице, готово да више нема оних који музу ручно. Површина по пластеницима дуплирана је а сваке године све је већи проценат површина на отвореном и у затвореном простору које се наводњавају. Реакције корисника подстицаја су позитивне и захваљујући субвенцијама од 50% купили су физичку имовину у коју у супротном не би инвестирали

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је истоветна са мером у НППР. Двоструко финансирање онемогућава се на следећи начин: - Код коришћења локалних субвенција корисник попуњава изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да не користи друге субвенције и прилаже оригинал фискалног рачуна који остаје у архиви службе. Без оригиналне документације није могуће конкурисати за субвенције. Код коришћења републичких субвенција локална самоуправа издаје потврду да странка за предметну инвестицију није користила локалне субвенције

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су активна регистрована пољопривредна газдинства физичка и правна лица, регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. . . чије је место пребивалишта и имовина на територији општине Пирот

2.2.5. Економска одрживост: Максимални износ субвенције у оквиру мере не прелази 700.000 динара по кориснику па је одлука ЈЛС да није потробно доказивање економске одрживости кроз бизнис план

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Подносилац захтева -мора да буде уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у филијали Управе за трезор Пирот, да има место пребивалишта у општини Пирот и имовину на територији општине Пирот, -мора да потпише изјаву да да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима, -мора да испуни доспеле обавезе по раније доспелим захтевима финансираним од стране локалне самоуправе, -не сме да отуђи предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје у року од три године од дана исплате подстицаја и да се у том периоду предмет наменски користи Само инвестиција реализована од затварања претходног конкурса и за коју постоји одговарајућа документација у складу са законом као што је фискални рачун или оверен купопродајни уговор(за стоку) и сл. сматра се прихватљивом за надокнаду трошкова. . .

2.2.7. Специфични критеријуми: Сектор млека Пољопривредна газдинства која имају до 29 крава на крају инвестиције; Нема посебних критеријума за улагање у сектору млека за козе и овце. Сектор меса Пољопривредна газдинства која имају до 29 грла говеда и / или 199 грла оваца и /или коза и / или 29 грла крмача и / или 199 товних свиња и / или 999 ћурака и / или 299 гусака и / или 4.999 бројлера на крају инвестиције. Сектор воћаа Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; Пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове

лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор поврћа а Пољопривредна газдинства са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. Сектор житарица и индустријских усева Пољопривредна газдинства која имају до 49 ha земљишта под житарицама и индустријским усевима; Пољопривредна газдинства која имају до 1,99 ha земљишта под хмељем. Сектор јаја Пољопривредна газдинства са укупним капацитетом објекта за максимално 4.999 кока носиља у експлоатацији на крају инвестиције. Сектор виноградарства Пољопривредна газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину („Службени гласник РС“, бр. 41/09 и 93/12) са највише 1,99 ha винограда на крају инвестиције; Пољопривредна газдинства регистрована у Регистру произвођача воћа, винове лозе и садног материјала хмеља у складу са Законом о садном материјалу („Службени гласник РС“ бр. 18/05 и 30/10) са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализована опрема за транспорт чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, резервоари за течни стајњак, специјализоване приколице за транспорт чврстог/полутечног/течног стајњака, са одговарајућом опремом), укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.2.4	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасади за тов
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.2.8	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
101.2.9	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.17	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.3.1	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.2	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја
101.3.3	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.13	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
101.4.14	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрање производа
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.17	Опрема за вентилацију и опрема за принудну вентилацију
101.4.18	Опрема/механизација за заштиту од мрза
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство
101.6.3	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: ПОдстицај је 50% од износа инвестиције умањене за ПДВ, а максимални износ субвенције је 700.000 динара по кориснику

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број позитивно решених захтева за субвенције
2	број газдинстава која су модернизовала прераду млека
3	Број газдинстава са увећеним сточним фондом
4	Број нових газдинстава која наводњавају усеве
5	Број новоподигнутих пластеника
6	Број газдинстава са новом механизацијом
7	број нових кошница
8	број пчелара са новом опремом
9	Број нових засада у воћарству
10	број нових газдинстава са противградним мрежама
11	број воћњака са заштитом од мраза
12	повећан број произвођача конзумних јаја
13	број фарми са модернизованом производњом конзумних јаја

2.2.12. Административна процедура: Мера спроводе органи локалне самоуправе. Град Пирот расписује Конкурс састављен на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (који је усвојио надлежни орган локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства пољопривреде).Конкурс се објављује на званичном сајту Града Пирота и на огласној табли Јединственог управног места (ЈУМ) градске управе. Широка кампања јавног позивања спроводи се у локалним медијима, месним канцеларијама у селима... Захтев за коришћење мера подстицаја узима се на шалтеру информација ЈУМ а може да се преузме и са званичног сајта Града. Уредно попуњен захтев уз документацију прописну конкурсом корисник предаје на шалтеру писарнице ЈУМ. Поднете захтеве административно проверава служба за пољопривреду у смислу комплетности и усаглашености са конкурсом. Комплетне и усаглашене захтеве преузима Комисија коју формира надлежни орган локалне самоуправе. Задатак комисије је да учествује у изради текста Конкурса, да утврди испуњеност услова и оправданост захтева за доделу субвенције и донесе одлуку којом се одобрава исплата субвенције подносиоцима захтева. Комисија, по потреби, може да затражи од корисника додатне информације које нису предвиђене Конкурсом, као и допуну документације а и да обави теренску проверу на газдинству. Након доношења одлуке Комисије о додели субвенције подносиоцима захтева, служба за пољопривреду доноси решење о додели субвенције и на основу решења уговор о исплати средстава којим се регулишу права и обавезе корисника и даваоца средстава. Захтеви корисника и исплата средстава решавају се по редоследу пријема док траје Конкурс, односно до утрошка планираних средстава. Одобрена субвенција се кориснику уплаћује на наменски рачун најкасније месец дана од дана потписивања уговора. Жалбу на решење корисник може поднети Градском већу у Законом предвиђеном року.

2.3. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.3.1. Образложење: Због недовољно развијене свести о предностима осигурања животиња, усева и плодова и осиромашења сеоског становништва веома мали број пољопривредника осигурава стоку, усеве и засаде. Увођење субвенције премије осигурања требало би да максимално појефтини пољопривредницима премију осигурања чиме ће из године у годину све већи број осигуравати животиње

и усева. Неминовно је да ће се дешавати штете па ће пољопривредници увидети благодети осигурања и чешће се одлучивати за ту меру. За 8 година, колико се примењује ова мера број фармера који осигурава животиње или биљну производњу се више него удвостручио. Истоветна мера постоји и у националном програму. .

2.3.2. Циљеви мере: Стварање осећаја сигурности код пољопривредника да су им летина и сточни фонд заштићен и поред латентне опасности (због карактера пољопривредне производње)од губитка услед елементарних непогода и катастрофалних догађаја. Основни циљ је пословање са што мање губитака упркос елементарним непогодама и осталим непредвиђеним околностима. Сточари су углавном увидели да, када угине осигурано грло, штета коју наплате је далеко већа од издатка који су имали за осигурање. Захваљујући наплати штете и субвенцији за куповину грла они готово без икаквог губитка настављају производњу

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Истоветна мера постоји и у НППР. Нема механизма за спречавање двоструког финансирања зато што се за републичку субвенцију не тражи потврда локалне самоуправе да није коришћена локална субвенција. Ми смо се определили за субвенцију од 30% вредности премије осигурања па уколико фармер искористи и републичку субвенцију плаћа само 30% износа премије осигурања. . .

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су активна регистрована пољопривредна газдинства - физичка и правна лица, регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју која имају место пребивалишта и имовину на подручју града Пирота. . .

2.3.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да доказује економску одрживост

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Подносилац захтева -мора да буде уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у филијали Управе за трезор Пирот, да има место пребивалишта у општини Пирот и имовину на територији општине Пирот, -мора да испуни доспеле обавезе по раније доспелим захтевима финансираним од стране локалне самоуправе -само инвестиција реализована од завршетка претходног конкурса и у 2023. години за коју постоји одговарајућа документација у складу са законом

2.3.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Субвенција износи 30% од вредности премије осигурања а максимално 200.000 по газдинству

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	број осигураних животиња
2	број газдинстава која осигуравају усева и плодове

2.3.12. Административна процедура: Мера спроводе органи локалне самоуправе. Град Пирот расписује Конкурс састављен на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (који је усвојио надлежни орган локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства пољопривреде).Конкурс се објављује на званичном сајту Града Пирота и на огласној табли Јединственог управног места (ЈУМ) градске управе. Широка кампања јавног

позивања спроводи се у локалним медијима, месним канцеларијама у селима... Захтев за коришћење мера подстицаја узима се на шалтеру информација ЈУМ а може да се преузме и са званичног сајта Града. Уредно попуњен захтев уз документацију прописну конкурсом корисник предаје на шалтеру писарнице ЈУМ. Поднете захтеве административно проверава служба за пољопривреду у смислу комплетности и усаглашености са конкурсом. Комплетне и усаглашене захтеве преузима Комисија коју формира надлежни орган локалне самоуправе. Задатак комисије је да учествује у изради текста Конкурса, да утврди испуњеност услова и оправданост захтева за доделу субвенције и донесе одлуку којом се одобрава исплата субвенције подносиоцима захтева. Комисија, по потреби, може да затражи од корисника додатне информације које нису предвиђене Конкурсом, као и допуну документације а и да обави теренску проверу на газдинству. Након доношења одлуке Комисије о додели субвенције подносиоцима захтева, служба за пољопривреду доноси решење о додели субвенције и на основу решења уговор о исплати средстава којим се регулишу права и обавезе корисника и даваоца средстава. Захтеви корисника и исплата средстава решавају се по редоследу пријема док траје Конкурс, односно до утрошка планираних средстава. Одобрена субвенција се кориснику уплаћује на наменски рачун најкасније месец дана од дана потписивања уговора. Жалбу на решење корисник може поднети Градском већу у Законом предвиђеном року.

2.4. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.4.1. Образложење: Планински део општине Пирот идеалан је за органску пољопривреду. Начин сточаре је сам по себи органски само је то потребно озваничити сертификацијом како би се производи на тржишту пласирали као органски. Бројне су потешкоће са којима се суочавају пољопривредници који се одлуче за органску производњу. Сертификација је скупа, ограничена је употреба разних импута који се користе у конвенцијалној производњи а доприносе повећању приноса па туда и нижи приноси у органској производњи, дозвољени препарати су скупљи од оних за широку употребу, недовољно развијено тржиште за пласман органских производа, незаинтересованост млекара и кланица за откуп органског млека и стоке, немогућност постизања реалне цене која би покрила трошкове производње и обезбедила зараду... Очекивања су да ће у будућности органска храна на тржишту бити све траженија, да ће са повећањем куповне моћи и цена бити реална што ће органску производњу учинити исплативом за произвођача. Сертификација је велики издатак за произвођача посебно због тога што се плаћа пре реализоване производње и то у целости. Суфинансирањем трошкова сертификације органска производња биће доступнија.

2.4.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су : диверзификација пољопривредне производње, отварање нових могућности за младе људе и поспешивање креативности... Специфични циљеви су : потпуније искоришћавање природних потенцијала планинског дела пиротске општине и њихова валоризација на тржишту, заштита животне средине у парку природе Стара Планина, побољшање квалитета локалних производа, унапређење туристичког потенцијала...

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Ова мера је директно повезана са Националним програмом, део унапређење органске производње. На националном нивоу је постојала истоветна мера која је прошле године укинута. Уколико буде поново уведена двоструко финансирање може се спречити на исти начин као код инвестиција у физичку имовину а може и да се исплаћује на оба нивоа као када је реч о мери управљање ризицима - субвенција премије осигурања.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су регистрована пољопривредна газдинства са активним статусом, физичка и правна лица чија је имовина и пребивалиште у општини Пирот а која улазе у период конверзије или су већ у органској производњи.

2.4.5. Економска одрживост: Због висине подстицаја није потребно доказивати економску одрживост

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник средстава мора да буде уписан у регистар пољопривредних газдинстава и да има активни статус Место пребивалишта корисника и парцеле и/или грла која су у органској производњи да буду на територији општине Пирот Да је корисник измирио

обавезе према локалној пореској администрацији на име пореза на имовину Да нема спорове или неизмирене обавезе са Градском управом Пирот

2.4.7. Специфични критеријуми: Да је корисник ушао у период конверзије или у органску производњу било биљну било животињску

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.2	Контрола и сертификација

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: 50% од износа сертификације а максимално 100.000 динара по кориснику

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	број газдинстава у периоду конверзије
2	број газдинстава у органској производњи
3	број газдинстава која своје производе пласирају као органске

2.4.12. Административна процедура: Мера спроводе органи локалне самоуправе. Град Пирот расписује Конкурс састављен на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (који је усвојио надлежни орган локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства пољопривреде).Конкурс се објављује на званичном сајту Града Пирота и на огласној табли Јединственог управног места (ЈУМ) градске управе. Широка кампања јавног позивања спроводи се у локалним медијима, месним канцеларијама у селима... Захтев за коришћење мера подстицаја узима се на шалтеру информација ЈУМ а може да се преузме и са званичног сајта Града. Уредно попуњен захтев уз документацију прописну конкурсом корисник предаје на шалтеру писарнице ЈУМ. Поднете захтеве административно проверава служба за пољопривреду у смислу комплетности и усаглашености са конкурсом. Комплетне и усаглашене захтеве преузима Комисија коју формира надлежни орган локалне самоуправе. Задатак комисије је да учествује у изради текста Конкурса, да утврди испуњеност услова и оправданост захтева за доделу субвенције и донесе одлуку којом се одобрава исплата субвенције подносиоцима захтева. Комисија, по потреби, може да затражи од корисника додатне информације које нису предвиђене Конкурсом, као и допуну документације а и да обави теренску проверу на газдинству. Након доношења одлуке Комисије о додели субвенције подносиоцима захтева, служба за пољопривреду доноси решење о додели субвенције и на основу решења уговор о исплати средстава којим се регулишу права и обавезе корисника и даваоца средстава. Захтеви корисника и исплата средстава решавају се по редоследу пријема док траје Конкурс, односно до утрошка планираних средстава. Одобрена субвенција се кориснику уплаћује на наменски рачун најкасније месец дана од дана потписивања уговора. Жалбу на решење корисник може поднети Градском већу у Законом предвиђеном року.

2.5. Назив и шифра мере: 302 Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима

2.5.1. Образложење: Улагања и ангажовање у оквиру пољопривредне производње веома често немају одговарајући финансијски ефекат за фармера па због тога младим људима пољопривреда није примарни избор, или, уколико су почели нешто у тој области да раде брзо одустају. Резултат је одлазак младих са села у потрази за исплативијим послом. Поспешивање непољопривредних активности на селу пружило би младим људима могућност избора или додатног извора прихода. Овом мером локалним програмом

биће подржане активности везане за унапређење сеоског туризма, домаће радиности и сл. Ова мера је у складу са Националном стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014-2024. Стратегијом одрживог развоја општине Пирот 2015-2020. и стратешким документом у изради (који се надовезује на претходну стратегију) Планом развоја града Пирота 2021-2028. Сеоски туризам је недовољно развијен. Основни разлог је недостатак средстава за уређење и опремање простора ради категоризације. Очекује се да ће субвенције у оквиру ове мере проблем ублажити и оснажити власнике малих газдинстава да улажу у сеоски туризам чиме ће смањити зависност од пољопривредног приходка. Припремањем хране туристима стварају ново тржиште за пласман својих пољопривредних производа и то на уноснији начин

2.5.2. Циљеви мере: Општи циљеви мере су задржавање млађих људи на селу, опстанак малих газдинстава, стабилност приходка сеоског становништва. Специфични циљеви су искоришћавање туристичких потенцијала руралног подручја, заштита и очување природног и културног наслеђа, започињање нових непољопривредних активности чланова пољопривредног газдинства, унапређење физичког капитала и људског потенцијала, побољшање квалитета локалних производа и развој занатства

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера локалног програма Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима на селу директно је повезана са Националном стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја 2014-2024. - приоритетно подручје 11, као и са Националним програмом руралног развоја 2018-2020. На националном нивоу постоји истоветна мера. Двоструко финансирање спречава се тако што је за национални конкурс потребно доставити потврду ЈЛС да за исту инвестицију нису коришћени локални подстицатји до за локални конкурс странка даје изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да за предметну инвестицију није користила нити ће користити средства из других фондова.

2.5.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су регистрована пољопривредна газдинства (физичка и правна лица) - имовина на подручју општине Пирот а за пребивалиште није обавезно

2.5.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да доказује економску одрживост кроз бизнис план

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: Подносилац захтева -мора да буде уписан у Регистар пољопривредних газдинстава и да има активан статус, да је парцела са објектом у оквиру којег се остварује субвенција на територији општине Пирот док место пребивалишта власника не мора да буде на територији општине Пирот, -мора да потпише изјаву да да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима, -мора да испуни доспеле обавезе по раније доспелим захтевима финансираним од стране локалне самоуправе, -не сме да отуђи предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје у року од три године од дана исплате подстицаја и да га у том периоду предмет наменски користи,-мора да буде власник објекта који адаптира или опрема као и да је објекат категорисан код надлежних органа јединице локалне самоуправе за пружање туристичко-угоститељских услуга или се потписивањем уговора обавезу да ће категорисати објекат у року који ће бити прецизиран у конкурсу. Само инвестиције реализоване у 2024. години за које постоји одговарајућа документација у складу са законом биће предмет подстицаја.

2.5.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви примаоци: -Физичка лица; -Приватни предузетници и правна лица у низу микро и малих предузећа; -Земљорадничке задруге које се баве угоститељством/кетерингом. Прихватљиво подручје : територија општине Пирот Максимални капацитет броја кревета у регистрованим смештајним објектима ограничен је на до 30 појединачних кревета по примаоцу. Прихватљиви издаци се односе на: -Изградњу / реконструкцију и опремање традиционалних (аутентичних) објеката категорисаних само као пољопривредно туристичко домаћинство и домаћи занатски угоститељски објекти у циљу очувања локалне културе и традиције; -Промоцију непољопривредних активности (израду и дизајн веб страница; дизајн и штампање промотивног материјала). Интензитет помоћи: Мање од 20.000 ЕУР.

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
302.2	Подршка активностима везаним за рурални туризам
302.3	Инвестиције у изградњу и/или опремање постројења за обновљиве изворе енергије за сопствену потрошњу: посебно у соларне електране, електране на биомасу, даљинске системе грејања, котлове за сагоревање биомасе

2.5.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	локација инвестиције на подручју Парка природе Стара Планина и резервата природе Јерма	да	40
2	локација инвестиције у руралном подручју	да	20
3	подносилац на крају инвестиције има новокатегорисани објекат у складу са Законом о угоститељству	да	10
4	подносилац пријаве ће после реализације инвестиције имати новокатегорисане лежајеве 1	да	4
5	подносилац пријаве ће после реализације инвестиције имати новокатегорисане лежајеве 2	да	8
6	подносилац пријаве ће после реализације инвестиције имати новокатегорисане лежајеве 3	да	12
7	подносилац пријаве ће после реализације инвестиције имати новокатегорисане лежајеве 4 и више	да	20
8	подносилац пријаве у години поношења захтева има од 41 до 50 година	да	5
9	подносилац пријаве у години поношења захтева има од 51 до 65 година	да	3
10	подносилац пријаве у години поношења захтева навршава 40 година	да	10
11	тип категоризације апартман	да	10
12	тип категоризације кућа	да	15
13	тип категоризације сеоско туристичко домаћинство	да	20
14	тип категоризације соба	да	5

2.5.10. Интензитет помоћи: ПОдстицај је 50% иневестиције без ПДВ-а, при чему је максимални износ подстицаја 400.000 динара по кориснику

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	број новокатегорисаних лежајева
2	број новоопремљених објеката

2.5.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Локална самоуправа ће објавити Конкурс за подношење захтева и спровести широку кампању информисања. Захтеви са прописаном документацијом предају се писарници у затвореним ковертама. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране Комисије коју формира градоначелник, у смислу комплетности, административне усаглашености. У току трајања конкурса за ову меру ће корисник моћи да поднесе само један захтев за коришћење подстицајних средстава. Захтеве који испуњавају услове Комисија ће рангирати у складу са критеријумима селекције . Одлука Комисије о избору корисника објављује се на сајту града и учесници конкурса имају право жалбе. После рока за жалбе доноси се одлука о избору кандидата и склопају се уговори са кандидатима о додели средстава у складу са условима конкурса. У уговору су прецизирани рокови за категоризацију и достављање рачуна за реализовану инвестицију. По испуњењу ових обавеза кориснику се уплаћују средства.

2.6. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.6.1. Образложење: Један број пољопривредних газдинстава која се баве сточарском производњом одређује су се за прераду млека и меса на сопственом газдинству. С обзиром на прописе које налаже Правилнику о малим количинама примарних производа који служе за снабдевање потрошача, подручју за обављање тих делатности као и одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном животињског порекла, неопходно је да инвестирају у обезбеђивање основних услова како би добили одговарајућу дозволу. Избирљиви купци а и законски прописи диктирају неке нове трендове као што је нпр. вакумирање производа, паковање у практичну амбалажу и сл. Опрема која се користи у ту сврху за произвођаче у пиротском крају је углавном скупа па је зато процена да би суфинансирање куповине од стране локалне самоуправе допринело да се сви произвођачи производа од млека и меса модернизују и тако побољшају производњу. На пиротској пијаци велики је број купаца из суседне Бугарске веома је заинтересован за наше производе и адекватно паковање сигурно ће увећати продају.

2.6.2. Циљеви мере: Економско оснаживање пољопривредних газдинстава кроз осавремењавање производње основни је циљ ове мере. Газдинство ће постати модерније, тржиште за производе ће се проширити, постизаће се виша цена за производ. Овако паковани производи биће погодни као поклон за понети неке ван Пирота. Пошто смо сигурни у специфичан укус и квалитет производа, они који га пробају биће потенцијални посетиоци овог краја што ће довести и до развоја туризма. Производ са заштићеним географским пореклом додатно утиче на развој туризма. Таквих производа нема много, подлежу ригорозним законским прописима тако да је потрошач сигуран у квалитет онога што купи. С обзиром да се тај производ производи само у Пироту сви заинтересовани ће морати да дођу да виде процес производње. Очекује се и да се појаве инвеститори за изградњу мини погона за ове производе као и да ће инвеститори улагати и у сировинску базу-сточарство кроз разне моделе кооперативне сарадње са фармерима

2.6.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера истоветна са мером у НППР. Двоструко финансирање истих захтева спречиће се тако што за локалну субвенцију корисник прилаже оригинал фискалног рачуна и остале потребне документације и пише изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу да не користи средства из других фондова. За републичку субвенцију корисник мора да приложи потврду из ЈЛС да по предметној инвестицији није користио локалне субвенције.

2.6.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници за подршку преради су активна регистрована пољопривредна газдинства- физичка и правна лица, регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју а који су испунили доле наведене опште и специфичне критеријуме.

2.6.5. Економска одрживост: Максимални износ субвенције по једној инвестицији у оквиру мере не прелази 300.000 динара по кориснику па је одлука ЈЛС да није потребно доказивање економске одрживости кроз бизнис план.

2.6.6. Општи критеријуми за кориснике: Подносилац захтева -мора да буде уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у филијали Управе за трезор Пирот, да има место пребивалишта у општини Пирот и имовину на територији општине Пирот, -мора да потпише изјаву да да не постоји захтев за исто улагање у другим јавним фондовима, -мора да испуни доспеле обавезе по раније доспелим захтевима финансираним од стране локалне самоуправе

2.6.7. Специфични критеријуми: Корисници морају бити регистровани у Регистру објеката у складу са Законом о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/2005, 30/2010 и његове накнадне измене); Корисници који на крају инвестиције имају дневни капацитет прикупљеног млека до 2.999 l. Корисници морају бити регистровани у Регистру објеката у складу са Законом о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/2005, 30/2010 и његове накнадне измене); У случају кланица, прихватљиви су корисници са максималним капацитетом до: 9 говеда или 49 свиња или 49 оваца и коза, или 499 ћурака или гусака или 4.999 живине дневно на крају инвестиције; У случају постројења за сечење и / или прераду, прихватљиви

корисници су предузећа са максималним капацитетом сечења или прераде до 499 кг дневно на крају

2.6.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.5	Подршка преради на газдинству
304.5.1.1	Набавка опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и производа од млека
304.5.1.2	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије
304.5.2.3	Набавка опреме и уређаја за расецање, обраду, прераду, паковање и означавање меса и уситњеног меса, полупроизвода од меса, машински сепарисаног меса и производа од меса
304.5.2.4	Набавка опреме и уређаји за хлађење, пастеризацију и стерилизацију меса и производа од меса
304.5.2.6	Набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије

2.6.9. Критеријуми селекције:

2.6.10. Интензитет помоћи: За инвестицију Подршка преради на газдинству повраћај средстава је 50% од износа инвестиције без ПДВ-а а максимум 300.000 по газдинству

2.6.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	број газдинстава која су модернизовала прераду млека
2	број газдинстава која су модернизовала прераду меса
3	број новорегистрованих газдинстава за прераду меса
4	број новорегистрованих газдинстава за прераду млека

2.6.12. Административна процедура: Мера спроводе органи локалне самоуправе. Град Пирот расписује Конкурс састављен на основу Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (који је усвојио надлежни орган локалне самоуправе уз претходну сагласност Министарства пољопривреде).Конкурс се објављује на званичном сајту Града Пирота и на огласној табли Јединственог управног места (ЈУМ) градске управе. Широка кампања јавног позивања спроводи се у локалним медијима, месним канцеларијама у селима... Захтев за коришћење мера подстицаја узима се на шалтеру информација ЈУМ а може да се преузме и са званичног сајта Града. Уредно попуњен захтев уз документацију прописну конкурсом корисник предаје на шалтеру писарнице ЈУМ. Поднете захтеве административно проверава служба за пољопривреду у смислу комплетности и усаглашености са конкурсом. Комплетне и усаглашене захтеве преузима Комисија коју формира надлежни орган локалне самоуправе. Задатак комисије је да учествује у изради текста Конкурса, да утврди испуњеност услова и оправданост захтева за доделу субвенције и донесе одлуку којом се одобрава исплата субвенције подносиоцима захтева. Комисија, по потреби, може да затражи од корисника додатне информације које нису предвиђене Конкурсом, као и допуну документације а и да обави теренску проверу на газдинству. Након доношења одлуке Комисије о додели субвенције подносиоцима захтева, служба за пољопривреду доноси решење о додели субвенције и на основу решења уговор о исплати средстава којим се регулишу права и обавезе корисника и даваоца средстава. Захтеви корисника и исплата средстава решавају се по редоследу пријема док траје Конкурс, односно до утрошка планираних средстава. Одобрена субвенција се кориснику уплаћује на наменски рачун најкасније месец дана од дана потписивања уговора. Жалбу на решење корисник може поднети Градском већу у Законом предвиђеном року.

2.7. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.7.1. Образложење: Дугогодишњим радом на терену, кроз честе контакте са пољопривредницима и праћењем постигнутих резултата у биљној и сточарској производњи дошли смо до закључка да наши пољопривредници нису довољно информисани и да им мањка знање из одређених области. С обзиром да је Стратегијом развоја пољопривреде зацртан развој и унапређење пољопривредне производње неопходно је подићи ниво знања пољопривредника. Сврха ове мере је да се пољопривредници образују било кроз теоријска предавања, било кроз посете сајмовима и стручне екскурзије. Очекује се да после примене ове мере дође до побољшања услова чувања стоке, повећања млечности, побољшања квалитета млека, повећања приноса у ратарству и повртарству и сл. С обзиром да је већ устаљена мера посета сајмовима и стручне екскурзије примењено је да један број фармера уводи новине у производњи (сточарство, воћарство, повртарство, пчеларство). Такође, примењено је да је пољопривреда још увек грана „нижег ранга“ по томе како се котира у друштву. Сматрамо да је због тога неопходна промоција ове производње како кроз учешће на сајмовима и разним другим манифестацијама тако и кроз промовисање постигнутих активности на различите начине, како би се видело да није срамота бавити се пољопривредом као и да од те производње може пристојно да се живи. Ова мера постоји и у Националном програму у оквиру посебних подстицаја

2.7.2. Циљеви мере: Применом новостечених знања побољшаће се пољопривредна производња и продаја пољопривредних производа ште ће имати директан утицај на побољшање социјалног статуса пољопривредника а позитивно ће утицати на свеукупни развој локалне средине. Промоцијом пољопривредне производње и истицањем позитивних примера мотивисаће се људи да се одреде за ову врсту производње. Циљ је и да се на сајмовима види модерна механизација и опрема и да се нешто од тога набави уз помоћ локалних или републичких субвенција. Такође је циљ да се на стручним екскурзијама види како то други раде па да се нешто од тога што је добро примени и код нас. . .

2.7.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Истоветна мера постоји у НППР. Могућност двоструког финансирања практично је искључена поштовањем локално и републичког правилника. Уколико је корисник физичко, правно лице или удружење они морају да доставе уверење да нису користили локалне субвенције за исту активност. Уколико активност спроводи локална самоуправа (нпр. стручна екскурзија) онда мора да се спроведе јавна набавка за извођача што аутоматски искључује двоструко финансирање. . .

2.7.4. Крајњи корисници: Физичка лица (регистрована пољопривредна газдинства) - правна лица (занатске радионице, мини млекаре, удружења, задруге..) - локална самоуправа

2.7.5. Економска одрживост: Подносилац захтева не мора да доказује економску одрживост улагања

2.7.6. Општи критеријуми за кориснике: пољопривредно газдинство мора бити уписано у регистар пољопривредних газдинстава у Управи за трезор филијала Пирот -Уколико је корисник правно лице мора бити организовано у форми удружења и задруге и сл. и мора бити регистровано у складу са важећим законским прописима

2.7.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума

2.7.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.7.9. Критеријуми селекције:

2.7.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи је 100%

2.7.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	број фармера који су присуствовали едукацијама
2	број одржаних едукација
3	Број одржаних изложби
4	Број учесника на изложбама
5	број посећених сајмова
6	број реализованих стручних екскурзија
7	Број излагача на сајмовима
8	број фармера који су посетили сајмове
9	број фармера учесника стручних екскурзија

2.7.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране јединице локалне самоуправе. Локална самоуправа објавиће позиве за учешће или спровести широку кампању информисања. За стручне екскурзије биће спроведена процедура у складу са Законом о јавним набавкама којим је дефинисана комплетна административна процедура. За посете сајмовима и манифестацијама биће објављен јавни позив. Физичка и правна лица и удружења подносе захтев да посете одређени сајам или манифестацију, достављају потребну документацију у складу са Законом о Буџету на основу које ће бити одобрен подстицај . Служба за пољопривреду оцењује оправданост захтева а у складу са циљевима мере. У случају одобрења подносилац захтева потписује уговор о пословно техничкој сарадњи и у року од 15 дана од потписивања добија средства на наменски рачун чији утрошак правда у складу са уговором.

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Пиротска област	рзс*
Град или општина	град	рзс*
Површина	1232 км ²	рзс*
Број насеља	72	рзс*
Број катастарских општина	74	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	55	
Демографски показатељи		
Број становника	49601	рзс**
Број домаћинстава	19279	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	40,26	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	8,8	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	5	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	17,5	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	28,3	рзс**
Просечна старост	46,18	рзс*
Индекс старења	1,14	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	2904	рзс*
Основно образовање (%)	8577	рзс*
Средње образовање (%)	23024	рзс*
Више и високо образовање (%)	2042	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	3,6%	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	брдско-планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	смоница, гајњача, карбонат, алувијум, преовладавају 3. и 4. класа земљишта	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено-континентална	Интерни

Просечна количина падавина (mm)	600	Интерни
Средња годишња температура (oC)	11,3 Целзијусова степена	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	релативно добро развијена, сви водотокови су у сливу реке Нишаве која има просечан проток од 70 кубних метара	Интерни
Површина под шумом (ha)	48390 ха	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	39,1%	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	9,88 ха у државним шумама и 23 ха у приватним шумама, укупно 32,88 ха	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	15405 кубних метара у државним шумама	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	6037	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4557	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	4550	
- правна лица и предузетници (%)	7	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	25478	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	44%	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	12893	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	12585	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	4,7	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	3600	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	0	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	1878	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	0	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	342	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	24.798,7	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	2.500 ха	Интерни
- физичка лица (%)	80	Интерни
- правна лица (%)	20	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда 4759, свиње 7037, овце 13760, козе 8.321, живина 45139, кошнице 6500	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	трактори 4.107, комбајни 100, прикључне машине 10.563	рзс***

Пољопривредни објекти (број)	за смештај стоке 9.480, за смештај пољопривредних производа 6.569, за смештај пољопривредне механизације 10.321	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	1 хладњача, 13 сушара, 400 пластеника	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	минерална ђубрива на 7.368 ха, стајњак на 2.726 ха, средства за заштиту биља на 5.809 ха	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	9712 носилаца и чланова, на ПГ нема стално запослених а на газдинству правног лица 44	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	на ПГ нема стално запослених а на газдинству правног лица 44	рзс***
Годишње радне јединице (број)	укупно 4637/ носиоци газдинства 2300.64, чланови газдинства 2196,53	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	5	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	кукуруз 35.000 т, пшеница 22.800 т, луцерка 14.000 т, парадајз 6.000 т, кромпир 4.800 т, паприка 3.500 т, вишња 1.050 т, шљива 150 т...	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	250 т јагњећег меса, 600 т телећег меса, 150 т јунећег меса, 600 т свинјског меса, 19.000.000 литара крављег млека, 700.000 л овчијег, 350.000 л козијег млека	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	392 км	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	7 пошти, 26400	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	15235	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	11731	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	2907 м3	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	0	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	2 објекта за производњу и 2 објекта за трансформацију и пренос	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		

Објекти образовне инфраструктуре (број)	5 предшколских установа, 4 основне школе, 5 средњих школа, 1 високошколска установа	рзс*
Број становника на једног лекара	681	рзс*
Број корисника социјалне заштите	5385	рзс*
Диверзификација руралне економије		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	447	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	1.087	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	10200, 20000	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	125 се интензивно прате а око 1.000 повремено	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС